

DECIZIA nr.479
din 17 octombrie 2024

referitoare la excepția de neconstituționalitate a sintagmei „care nu este supusă niciunei căi de atac” din cuprinsul dispozițiilor art.493 alin.(5) din Codul de procedură civilă

Publicată în Monitorul Oficial nr.122 din 11.02.2025

Marian Enache	- președinte
Mihaela Ciochină	- judecător
Cristian Deliorga	- judecător
Dimitrie-Bogdan Licu	- judecător
Laura-Iuliana Scânteii	- judecător
Gheorghe Stan	- judecător
Livia Doina Stanciu	- judecător
Elena-Simina Tănăsescu	- judecător
Varga Attila	- judecător
Irina Loredana Gulie	- magistrat-asistent

Cu participarea reprezentantului Ministerului Public, procuror Ioana-Codruța Dărăngă.

1. Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art.493 alin.(5) din Codul de procedură civilă, excepție ridicată de Societatea Cessena Trade Company S.R.L. din Timișoara în Dosarul nr.2828/1/2018*/a1 al Înaltei Curți de Casație și Justiție – Secția I civilă și care formează obiectul Dosarului Curții Constituționale nr.1861D/2019.

2. La apelul nominal lipsesc părțile. Procedura de înștiințare este legal îndeplinită.

3. Cauza fiind în stare de judecată, președintele Curții acordă cuvântul reprezentantului Ministerului Public, care pune concluzii de respingere a excepției de neconstituționalitate ca neîntemeiată, invocând jurisprudența în materie a Curții Constituționale.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarului, constată următoarele:

4. Prin Încheierea din 4 aprilie 2019, pronunțată în Dosarul nr.2828/1/2018*/a1, **Înalta Curte de Casație și Justiție – Secția I civilă a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a prevederilor art.493 alin.(5) din Codul de procedură civilă**. Excepția a fost ridicată de Societatea Cessena Trade Company S.R.L. din Timișoara într-o cauză având ca obiect soluționarea unei cereri de revizuire formulate împotriva unei decizii pronunțate în procedura de filtrare a recursurilor.

5. **În motivarea excepției de neconstituționalitate** se arată, în esență, că imposibilitatea de a obține revizuirea unei hotărâri pronunțate în procedura de filtrare a recursurilor încalcă principiile constituționale ale accesului liber la justiție și dreptului la un proces echitabil, justițiabilul fiind împiedicat să supună judecării o hotărâre pronunțată în completul de filtru.

6. Se mai susține și încălcarea dispozițiilor constituționale referitoare la egalitatea cetățenilor în fața legii, în condițiile în care persoanele al căror recurs a fost soluționat de instanța supremă în procedura de filtrare nu beneficiază de o cale de atac, în temeiul sintagmei „decizia nu este supusă niciunei căi de atac” cuprinse în art.493 alin.(5) din Codul de procedură civilă, în raport cu efectele pe care le produce o hotărâre pronunțată de orice altă instanță în recurs, împotriva căreia pot fi exercitate căile de atac reglementate de lege.

7. **Înalta Curte de Casație și Justiție – Secția I civilă** apreciază că excepția de neconstituționalitate este întemeiată numai în ipoteza cazului de revizuire fundamentat pe dispozițiile art.509 alin.(1) pct.11 din Codul de procedură civilă, referitor la cazul în care Curtea Constituțională s-a pronunțat asupra excepției invocate în acea cauză, declarând neconstituțională prevederea ce a făcut obiectul acelei excepții. Astfel, se apreciază că autoarea excepției de neconstituționalitate, care a invocat o altă excepție de neconstituționalitate, în cadrul procedurii de filtrare a recursurilor, iar ulterior aceasta a fost admisă de către Curtea Constituțională, nu poate formula cerere de revizuire, în temeiul art.509 alin.(1) pct.11 din Codul de procedură civilă, dat fiind faptul că, potrivit textului de lege criticat, decizia pronunțată în cadrul procedurii de filtrare nu este supusă niciunei căi de atac. Or, prin

nerecunoașterea căii de atac a revizuirii, în această ipoteză, se încalcă efectul obligatoriu al deciziilor Curții Constituționale, consacrat de prevederile art.147 alin.(4) din Constituție. În sensul jurisprudenței Curții Constituționale, o decizie prin care a fost admisă excepția de neconstituționalitate are efecte și pentru trecut în mod limitat, în sensul că profită autorilor acesteia, dar și autorilor aceleiași excepții, invocate anterior publicării deciziei în Monitorul Oficial al României, Partea I, în alte cauze în care excepția a fost respinsă ca devenită *inadmisibilă*, prin raportare la constatarea neconstituționalității aceluiași text de lege.

8. Se mai apreciază că, dat fiind faptul că excepția de neconstituționalitate este o chestiune prejudicială, o problemă juridică a cărei rezolvare trebuie să preceadă soluționarea litigiului cu care este conexă, ar trebui să se recunoască dreptul la o cale efectivă de atac, în vederea desființării soluției pronunțate în temeiul unui text de lege declarat neconstituțional. În sensul jurisprudenței Curții Constituționale, constatarea neconstituționalității unui text de lege, ca urmare a invocării unei excepții de neconstituționalitate, trebuie să profite autorilor acesteia și nu poate constitui doar un instrument de drept abstract, întrucât și-ar pierde caracterul concret, astfel cum s-a statuat deja în jurisprudența Curții (a se vedea Decizia nr.766 din 5 iunie 2011, Decizia nr.338 din 24 septembrie 2013 și Decizia nr.699 din 14 noiembrie 2023). Neconstituționalitatea unei dispoziții legale nu are numai o funcție de prevenție, ci și una de reparație, întrucât ea vizează în primul rând situația concretă a cetățeanului lezat în drepturile sale prin norma criticată. Totodată, potrivit jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, o protecție eficace a drepturilor omului nu poate fi realizată prin simpla consacrare a unor drepturi substanțiale, ci este necesar ca aceste drepturi să fie însoțite de garanții fundamentale de ordin procedural, care să asigure mecanismele corespunzătoare de punere în valoare. Astfel, statele semnatare ale Convenției pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale au obligația de a efectua toate demersurile necesare în vederea creării, în sistemele juridice naționale, a unor căi procedurale concrete și efective pe care justițiabilii să le poată utiliza în acest sens.

9. În considerarea celor de mai sus, Înalta Curte de Casație și Justiție – Secția I civilă apreciază că dispoziția procesuală prevăzută la art.493 alin.(5) din Codul de procedură civilă nu poate exclude exercitarea căii de atac a revizuirii împotriva deciziei pronunțate în procedura de filtrare și nu se poate interpreta că ar fi inadmisibilă formularea unei cereri de revizuire întemeiate pe art.509 alin.(1) pct.11 din Codul de procedură civilă.

10. Potrivit prevederilor art.30 alin.(1) din Legea nr.47/1992, încheierea de sesizare a fost comunicată președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Avocatului Poporului, pentru a-și exprima punctele de vedere asupra excepției de neconstituționalitate invocate.

11. **Președinții celor două Camere ale Parlamentului, Guvernul și Avocatul Poporului** nu au comunicat punctele lor de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

CURTEA,

examinând încheierea de sesizare, raportul întocmit de judecătorul-raportor, concluziile procurorului, dispozițiile legale criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr.47/1992, republicată, reține următoarele:

12. Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art.146 lit.d) din Constituție, precum și ale art.1 alin.(2), ale art.2, 3, 10 și 29 din Legea nr.47/1992, republicată, să soluționeze excepția de neconstituționalitate.

13. **Obiectul excepției de neconstituționalitate**, potrivit încheierii de sesizare, îl reprezintă dispozițiile art.493 alin.(5) din Codul de procedură civilă. Analizând motivarea excepției, Curtea constată că obiectul acesteia îl reprezintă sintagma „*care nu este supusă niciunei căi de atac*” din cuprinsul dispozițiilor art.493 alin.(5) din Codul de procedură civilă.

14. Prevederile legale criticate, la data ridicării excepției, aveau următoarea redactare: „*În cazul în care completul este în unanimitate de acord că recursul nu îndeplinește cerințele de formă, că motivele de casare invocate și dezvoltarea lor nu se încadrează în cele prevăzute la art.488, anulează sau, după caz, respinge recursul printr-o decizie motivată, pronunțată fără citarea părților, care nu este supusă niciunei căi de atac. Decizia se comunică părților.*”

15. Prevederile de lege supuse controlului de constituționalitate au fost abrogate prin art.I pct.56 din Legea nr.310/2018 pentru modificarea și completarea Legii nr.134/2010 privind Codul de procedură civilă, precum și pentru modificarea și completarea altor acte normative, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.1074 din 18 decembrie 2018. Însă, având în vedere Decizia nr.766 din 15 iunie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.549 din 3 august 2011, Curtea urmează să analizeze dispozițiile legale criticate, care continuă să își producă efectele în cauza dedusă judecării.

16. În opinia autoarei excepției de neconstituționalitate, prevederile legale criticate contravin dispozițiilor constituționale cuprinse în art.1 alin.(3), (4) și (5) referitoare la statul de drept,

principiul separației și echilibrului puterilor în stat și principiul legalității, art.16 – *Egalitatea în drepturi*, art.21 – *Accesul liber la justiție* și art.53 – *Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți*.

17. Examinând excepția de neconstituționalitate, **în legătură cu evoluția normativă a prevederilor art.493 alin.(5) din Codul de procedură civilă**, Curtea reține că, prin Decizia nr.839 din 8 decembrie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.69 din 1 februarie 2016, a admis excepția de neconstituționalitate a prevederilor art.493 alin.(5) din Codul de procedură civilă și **a constatat că sintagma „sau că recursul este vădit nefondat” din cuprinsul acestora este neconstituțională**. Curtea a reținut că respingerea recursului pentru motivul că acesta este vădit nefondat obligă Înalta Curte de Casație și Justiție la examinarea fondului cauzei. Or, aceasta poate avea loc numai în faza judecării pe fond a recursului, cu respectarea tuturor garanțiilor procesuale specifice accesului liber la justiție, dreptului la un proces echitabil și dreptului la apărare, incluzând citarea părților și participarea procurorului, când este cazul, iar nu în cadrul procedurii de filtrare. Ca urmare a constatării neconstituționalității sintagmei referitoare la caracterul vădit nefondat al recursului, această ipoteză a fost eliminată dintre situațiile care puteau justifica respingerea ca inadmisibilă a cererii de recurs în procedura de filtrare, prin efectul obligatoriu al Deciziei nr.839 din 8 decembrie 2015.

18. De asemenea, în legătură cu procedura de filtrare a recursurilor, în ansamblul său, Curtea a reținut că aceasta, astfel cum a fost configurată de legiuitor prin art.493 din Codul de procedură civilă, este o procedură scrisă, lipsită de oralitate, aplicabilă numai în cazul în care calea extraordinară de atac este de competența Înaltei Curți de Casație și Justiție, iar principiile contradictorialității și dreptului la apărare sunt respectate, de principiu, prin comunicarea către părți a actelor de procedură și a raportului întocmit asupra admisibilității în principiu a recursului. Această opțiune a legiuitorului este în acord cu esența procedurii de filtrare a recursurilor, care constă în statuarea asupra admisibilității în principiu a recursului de către completul de trei judecători stabilit în acest sens, scop care rezultă din chiar primul alineat al art.493 din Codul de procedură civilă (a se vedea, cu titlu exemplificativ, Decizia nr.201 din 30 martie 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.552 din 12 iulie 2017, paragraful 23).

19. **Dispozițiile art.493 din Codul de procedură civilă au fost abrogate prin art.I pct.56 din Legea nr.310/2018** pentru modificarea și completarea Legii nr.134/2010 privind Codul de procedură civilă, precum și pentru modificarea și completarea altor acte normative, astfel că, **în prezent, la nivelul Înaltei Curți de Casație și Justiție nu mai există procedura de filtrare**.

20. Din analiza actului de sesizare, Curtea reține că excepția de neconstituționalitate a fost ridicată în cursul soluționării cererii de revizuire îndreptate împotriva Deciziei nr.2893 din 13 septembrie 2018, pronunțate în Dosarul nr.4798/30/2014, prin care Înalta Curte de Casație și Justiție – Secția I civilă a respins ca inadmisibil recursul declarat de autoarea excepției împotriva Deciziei civile nr.141 din 21 septembrie 2017, pronunțate în apel de către Curtea de Apel Timișoara – Secția I civilă. Motivul pentru care Înalta Curte a considerat că recursul este inadmisibil și l-a respins ca atare în cadrul procedurii de filtrare l-a reprezentat faptul că decizia atacată cu recurs a fost pronunțată de instanța de apel într-o acțiune evaluabilă în bani, a cărei valoare era situată sub pragul de 1.000.000 lei, iar hotărârile pronunțate în cererile evaluabile în bani sub acest prag valoric nu erau supuse recursului, în temeiul art.XVIII alin.(2) din Legea nr.2/2013 privind unele măsuri pentru degrevarea instanțelor judecătorești, precum și pentru pregătirea punerii în aplicare a Legii nr.134/2010 privind Codul de procedură civilă, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.89 din 12 februarie 2013, precum și al Deciziei nr.52 din 18 iunie 2018, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție – Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.609 din 17 iulie 2018 [prin care s-a statuat că „În interpretarea și aplicarea dispozițiilor art.27 din Codul de procedură civilă, cu referire la art.147 alin.(4) din Constituția României, efectele Deciziei Curții Constituționale nr.369 din 30 mai 2017 se produc cu privire la hotărârile judecătorești pronunțate după publicarea acesteia în Monitorul Oficial al României, în litigiile evaluabile în bani de până la 1.000.000 lei inclusiv, pornite ulterior publicării deciziei (20 iulie 2017)”].

21. Pe parcursul soluționării recursului, aceeași autoare a prezentei excepții, Societatea Cessena Trade Company S.R.L. din Timișoara, a invocat excepția de neconstituționalitate a prevederilor art.27 [precum și ale art.4, ale art.152 alin.(3) și ale art.518] din Codul de procedură civilă raportate la Decizia nr.52 din 18 iunie 2018, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție – Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, iar prin Decizia nr.752 din 4 noiembrie 2021, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.547 din 3 iunie 2022, Curtea Constituțională a respins ca devenită inadmisibilă excepția de neconstituționalitate, în temeiul unei decizii anterioare de constatare a neconstituționalității aceluiași prevederi legale (Decizia nr.874 din 18 decembrie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.2 din 3 ianuarie 2019), decizie care poate reprezenta motiv de revizuire, conform art.509 alin.(1) pct.11 din Codul de procedură civilă.

22. La data de 29 octombrie 2018, autoarea excepției a solicitat revizuirea Deciziei nr.2893 din 13 septembrie 2018 (prin care Înalta Curte de Casație și Justiție – Secția I civilă a respins ca inadmisibil recursul declarat de autoarea excepției). La această dată [anterioară pronunțării Deciziei Curții Constituționale nr.752 din 4 noiembrie 2021, care îi conferea dreptul de revizuire, în temeiul art.509 alin.(1) pct.11 din Codul de procedură civilă], autoarea excepției de neconstituționalitate și-a întemeiat cererea de revizuire introdusă împotriva deciziei pronunțate de completul de filtru pe prevederile art.509 alin.(1) pct.6 din Codul de procedură civilă (când s-a casat, s-a anulat ori s-a schimbat hotărârea unei instanțe pe care s-a întemeiat hotărârea a cărei revizuire se cere – argumentat de faptul că hotărârea atacată s-a întemeiat pe Decizia nr.52 din 18 iunie 2018, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție – Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, dar al cărei raționament a fost invalidat prin Decizia Curții Constituționale nr.454 din 4 iulie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.836 din 1 octombrie 2018).

23. Ulterior, cererea de revizuire a fost completată cu invocarea motivului de revizuire prevăzut la art.509 alin.(1) pct.11 din Codul de procedură civilă [când, după ce hotărârea a devenit definitivă, Curtea Constituțională s-a pronunțat asupra excepției invocate în acea cauză, declarând neconstituțională prevederea care a făcut obiectul acelei excepții – argumentat de faptul că, după soluționarea recursului în cadrul căruia a invocat excepția de neconstituționalitate a prevederilor art.27 [și ale art.4, ale art.152 alin.(3) și ale art.518] din Codul de procedură civilă raportate la Decizia nr.52 din 18 iunie 2018, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție – Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, Curtea Constituțională a pronunțat Decizia nr.874 din 18 decembrie 2018, precitată, prin care a constatat neconstituționalitatea prevederilor art.27 din Codul de procedură civilă, în interpretarea dată prin Decizia nr.52 din 18 iunie 2018, pronunțată de instanța supremă.

24. Prin Decizia nr.536 din 7 martie 2019, Înalta Curte de Casație și Justiție – Secția I civilă a respins cererea de revizuire ca inadmisibilă, cu motivarea că deciziile pronunțate în cadrul procedurii de filtrare a recursurilor nu sunt supuse niciunei căi de atac. La aceeași dată, în ședința publică din 7 martie 2019, revizuirea a formulat prezenta excepție de neconstituționalitate, motivată, în esență, de împrejurarea că autoarea excepției beneficiază de efectele unei decizii de constatare a neconstituționalității a înseși prevederilor legale care au stat la baza respingerii ca inadmisibil a recursului, în cadrul procedurii de filtrare a recursului.

25. Analizând excepția de neconstituționalitate, Curtea reține că aceasta este întemeiată, în ipoteza în care revizuirea formulată împotriva deciziilor pronunțate în cadrul procedurii reglementate de art.493 alin.(5) din Codul de procedură civilă se întemeiază pe dispozițiile art.509 alin.(1) pct.11 din Codul de procedură civilă. Astfel, autoarea excepției de neconstituționalitate a solicitat revizuirea unei hotărâri care, potrivit art.493 alin.(5) din Codul de procedură civilă, nu este supusă niciunei căi de atac, motivat de faptul că, prin Decizia nr.752 din 4 noiembrie 2021, anterior citată, Curtea a respins ca devenită inadmisibilă excepția de neconstituționalitate a prevederilor legale pe care s-a întemeiat acea hotărâre, soluție procedurală pronunțată de instanța constituțională ca urmare a admiterii, în prealabil, a aceleiași excepții invocate însă la sesizarea altor persoane, respectiv prin Decizia nr.874 din 18 decembrie 2018, anterior citată. Or, prin nerecunoașterea căii de atac a revizuirii, în ipoteza în care cererea de revizuire este întemeiată pe o decizie de admitere pronunțată de Curtea Constituțională în legătură cu prevederile legale care au constituit temei al respingerii recursului ca inadmisibil, în cadrul procedurii de filtrare reglementate de art.493 din Codul de procedură civilă, se încalcă efectul obligatoriu al deciziilor Curții Constituționale, reglementat de art.147 alin.(4) din Constituție.

26. În acest sens, în legătură cu efectele deciziilor de admitere ale Curții Constituționale, Curtea reține că, potrivit dispozițiilor art.147 alin.(4) din Constituție, „deciziile Curții Constituționale se publică în Monitorul Oficial al României. De la data publicării, deciziile sunt general obligatorii și au putere numai pentru viitor”, iar, în privința legilor și a ordonanțelor în vigoare, alin.(1) al aceluiași articol prevede că acestea „își încetează efectele juridice la 45 de zile de la publicarea deciziei Curții Constituționale dacă, în acest interval, Parlamentul sau Guvernul, după caz, nu pun de acord prevederile neconstituționale cu dispozițiile Constituției. Pe durata acestui termen, dispozițiile constatate ca fiind neconstituționale sunt suspendate de drept”. Aceste prevederi constituționale, reluate, la nivel legal, prin art.31 alin.(1) și (3) din Legea nr.47/1992, consacră efectele deciziilor Curții Constituționale, respectiv aplicarea pentru viitor și caracterul general obligatoriu al acestora. În interpretarea dispozițiilor menționate, Curtea a reținut că deciziile de constatare a neconstituționalității fac parte din ordinea juridică normativă, prin efectul lor prevederea neconstituțională încetându-și aplicabilitatea pentru viitor (în acest sens, a se vedea Decizia nr.847 din 8 iulie 2008, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.605 din 14 august 2008). În ceea ce privește dispozițiile legale care nu mai sunt în vigoare constatate ca fiind neconstituționale, Curtea a reținut prin Decizia nr.766 din 15 iunie 2011, anterior citată, că acestea vor fi înlăturate de la aplicare în toate situațiile juridice în care continuă să își producă efectele juridice neconstituționale, în virtutea principiului *tempus regit*

actum. Având în vedere cele anterior expuse, Curtea reține că deciziile de constatare a neconstituționalității nu trebuie să se aplice numai raporturilor juridice care urmează să se nască, ci trebuie să profite, în primul rând, autorului excepției de neconstituționalitate lezat în drepturile sale prin norma constatată ca fiind contrară Legii fundamentale. Aceasta cu atât mai mult cu cât excepția de neconstituționalitate constituie întotdeauna un mijloc de apărare într-un litigiu în curs de soluționare care nu pune în discuție fondul pretenției deduse judecării (a se vedea, în acest sens, Decizia nr.5 din 9 ianuarie 2007, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.74 din 31 ianuarie 2007).

27. Totodată, prin Decizia nr.866 din 10 decembrie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.69 din 1 februarie 2016, paragraful 21, sau Decizia nr.126 din 3 martie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.185 din 11 martie 2016, paragraful 26, Curtea a stabilit că o decizie de admitere a excepției de neconstituționalitate se aplică și în cauzele în care a fost invocată excepția de neconstituționalitate până la data publicării, altele decât cea în care a fost pronunțată decizia Curții Constituționale, soluționate definitiv prin hotărâre judecătorească, ipoteză ultimă în care decizia de admitere constituie motiv de revizuire. În același sens, Curtea a mai reținut că o decizie prin care a fost admisă excepția de neconstituționalitate profită atât autorilor acesteia, cât și autorilor aceleiași excepții, invocată anterior publicării deciziei, dar în alte cauze, soluționate definitiv.

28. Aplicând aceste considerente de principiu în prezenta cauză, Curtea reține că, prin Decizia nr.752 din 4 noiembrie 2021, anterior citată, în temeiul art.29 alin.(3) din Legea nr.47/1992, potrivit căruia nu pot face obiectul excepției prevederile constatate ca fiind neconstituționale printr-o decizie anterioară a Curții Constituționale, Curtea a respins ca devenită inadmisibilă excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art.27 din Codul de procedură civilă, în interpretarea dată prin Decizia nr.52 din 18 iunie 2018, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție – Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, excepție invocată, între alții, și de Societatea Cessena Trade Company S.R.L. din Timișoara, autoarea excepției de neconstituționalitate din prezenta cauză. În sensul jurisprudenței Curții, respingerea ca devenită inadmisibilă a excepției, în aceste situații particulare, este întemeiată pe considerentul că un text de lege nu poate fi constatat neconstituțional de două sau mai multe ori, în sens contrar fiind încălcată autoritatea de lucru judecat a deciziilor Curții Constituționale. Într-o asemenea ipoteză, partea nu poate fi sancționată pentru lipsă de diligență, aceasta formulându-și apărărilor necesare în cursul litigiului, inclusiv prin invocarea excepției de neconstituționalitate ca mijloc de apărare. Faptul că instanța constituțională a admis în prealabil excepția de neconstituționalitate cu același obiect, formulată într-o altă cauză, este o chestiune care nu depinde de comportamentul procesual al autorului excepției soluționate ulterior (a se vedea, în acest sens, Decizia nr.100 din 29 iunie 1999, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.357 din 28 iulie 1999).

29. Prin urmare, autoarea prezentei excepții de neconstituționalitate beneficiază de o decizie prin care Curtea Constituțională a respins, ca devenită inadmisibilă, excepția de neconstituționalitate a prevederilor care au constituit temeiul de respingere ca inadmisibil al recursului exercitat în cauză, în cadrul procedurii de filtrare. Or, în cadrul procesului judiciar, excepția de neconstituționalitate se înscrie în rândul excepțiilor de procedură prin care se urmărește împiedicarea unei judecări care s-ar întemeia pe o dispoziție legală neconstituțională. Constatarea neconstituționalității unui text de lege ca urmare a invocării unei excepții de neconstituționalitate trebuie să profite autorilor acesteia și nu poate constitui doar un instrument de drept abstract, întrucât și-ar pierde caracterul concret (a se vedea, în acest sens, Decizia nr.766 din 5 iunie 2011 sau Decizia nr.338 din 24 septembrie 2013, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.699 din 14 noiembrie 2013). Neconstituționalitatea unei dispoziții legale nu are numai o funcție de prevenție, ci și una de reparație, întrucât ea vizează în primul rând situația concretă a cetățeanului lezat în drepturile sale prin norma criticată.

30. Prin urmare, raportat la situația autoarei excepției de neconstituționalitate, Decizia nr.874 din 16 decembrie 2018, anterior citată, va fi aplicabilă în mod excepțional și acelor situații care au devenit *facta praeterita*, respectiv în cauza în care a fost invocată de autoare aceeași excepție de neconstituționalitate, soluționată prin Decizia nr.752 din 4 noiembrie 2021, anterior citată, prin posibilitatea exercitării căii de atac a revizuirii, în temeiul art.509 alin.(1) pct.11 din Codul de procedură civilă (a se vedea și Decizia nr.404 din 15 iunie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.28 din 10 ianuarie 2017, paragrafele 27–29). Potrivit dispozițiilor criticate în prezenta cauză, soluția pronunțată în cadrul procedurii de filtrare a recursurilor nu este supusă niciunei căi de atac, respectiv contestație în anulare sau revizuire.

31. Or, respingerea ca inadmisibilă a unei cereri de revizuire întemeiate pe prevederile pct.11 al alin.(1) al art.509 din Codul de procedură civilă, în condițiile în care prevederile legale pe care s-a întemeiat hotărârea de respingere ca inadmisibil a recursului au fost declarate neconstituționale, echivalează cu o limitare a exercitării unei căi de atac și, în același timp, lipsește de eficiență însuși controlul de constituționalitate, întrucât părțile se află în imposibilitatea de a beneficia de efectele

deciziei Curții, deci ale controlului de constituționalitate pe care ele l-au declanșat, ceea ce reprezintă o veritabilă sancțiune aplicabilă acestora. În această situație, deciziile obligatorii ale Curții Constituționale ar fi lipsite de orice efecte juridice, iar rolul instanței constituționale ar fi negat (a se vedea în acest sens, și Decizia nr.866 din 10 decembrie 2015, anterior citată, paragraful 31).

32. În continuare, Curtea mai reține că accesul, formularea și exercitarea căilor de atac reprezintă un aspect al accesului liber la justiție, drept fundamental protejat de art.21 din Constituție (a se vedea Decizia nr.462 din 17 septembrie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.775 din 24 octombrie 2014). Acest drept nu este un drept absolut, putând fi limitat prin anumite condiții de formă și de fond impuse de legiuitor, însă condiționările astfel stabilite nu pot fi acceptate dacă afectează dreptul fundamental în chiar substanța sa. Totodată, asigurarea unui drept de acces efectiv la justiție trebuie analizată și prin prisma efectelor pe care hotărârea judecătorească le are asupra drepturilor persoanei care s-a adresat justiției. În acest sens, prin Decizia Curții Constituționale nr.17 din 17 ianuarie 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.261 din 13 aprilie 2017, paragraful 42, s-a reținut că un drept de acces la justiție efectiv nu se caracterizează doar prin posibilitatea instanței de judecată de a examina ansamblul mijloacelor, argumentelor și probelor prezentate și de a pronunța o soluție, ci și prin faptul că soluția pronunțată determină înlăturarea încălcării denunțate și a consecințelor sale pentru titularul dreptului încălcat.

33. De asemenea, în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului s-a statuat că scopul Convenției pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale este să apere nu drepturi teoretice sau iluzorii, ci drepturi concrete și efective, în acest sens fiind Hotărârea din 12 iulie 2001, pronunțată în Cauza *Prințul Hans-Adam II de Liechtenstein împotriva Germaniei*, și Hotărârea-pilot din 12 octombrie 2010, pronunțată în Cauza *Maria Atanasiu și alții împotriva României*.

34. Astfel, prin raportare la prezenta cauză, Curtea reține că inadmisibilitatea formulării unei cereri de revizuire a unei hotărâri judecătorești întemeiate pe dispoziții legale în privința cărora Curtea Constituțională a pronunțat o decizie de constatare a neconstituționalității încalcă dreptul de acces la justiție reglementat prin art.21 din Constituție.

35. În concluzie, imposibilitatea exercitării căii de atac a revizuirii întemeiate pe dispozițiile art.509 alin.(1) pct.11 din Codul de procedură civilă, împotriva deciziei pronunțate în cadrul procedurii de filtrare a recursurilor, contravine dispozițiilor constituționale cuprinse în art.21 și art.147 alin.(4) referitor la efectele deciziilor Curții Constituționale.

36. Pentru considerentele expuse mai sus, în temeiul art.146 lit.d) și al art.147 alin.(4) din Constituție, al art.1–3, al art.11 alin.(1) lit.A.d) și al art.29 din Legea nr.47/1992, cu unanimitate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

Admite excepția de neconstituționalitate și constată că sintagma „*care nu este supusă niciunei căi de atac*” din cuprinsul dispozițiilor art.493 alin.(5) din Codul de procedură civilă este constituțională în măsura în care nu exclude exercitarea căii de atac a revizuirii întemeiate pe dispozițiile art.509 alin.(1) pct.11 din Codul de procedură civilă.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Înaltei Curți de Casație și Justiție – Secția I civilă și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 17 octombrie 2024.